

Sygn. akt VII Ka 277/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Opolu VII Wydział Karny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Zbigniew Kwiatkowski - spr.

Sędziowie: Sędzia SO Jolanta Szajowska – Kulijewicz

Sędzia SO Józef Szulc

Protokolant: st. sekr. sądowy Marzena Rybak

przy udziale A. S.

Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Opolu

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2015 r.

sprawy **S. W. (W.)**

oskarżonego o przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.; z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Prudniku VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w G.

z dnia 27 stycznia 2015 roku, sygn. akt VII K 253/14

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnia oskarżonego S. W. od popełnienia przypisanego mu czynu z art. 271 § 1 k.k.

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego S. W. kwotę 420 (czterysta dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów obrony w postępowaniu odwoławczym.

III. Koszty procesu w sprawie ponosi Skarb Państwa

Sygn. akt VII Ka 277/15

UZASADNIENIE

S. W. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 13 marca 2008r. w B., będąc przedstawicielem firmy (...) SA działając wspólnie i w porozumieniu z H. B. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez H. B. w postaci pieniędzy w kwocie 3600 zł doprowadził firmę (...) SA do niekorzystnego rozporządzenia kwotą pożyczki w kwocie 3600 zł, wprowadzając (...) SA w błąd co do sytuacji finansowej M. C. będącej pożyczkobiorcą, zatajając to, że jest ona osobą niepełnosprawną, niezdolną do wykonywania pracy zarobkowej wskazując, że osiąga dochód w kwocie 2000 zł z wynagrodzenia osiąganego z tytułu zatrudnienia jako opiekunka na terenie Niemiec i przedkładając wniosek o udzielenie i umowę pożyczki numer (...) z podrobionymi przez H. B. podpisami M. C. czym działał na szkodę (...) S.A.

to jest o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k.

II. w dniu 23 lipca 2008r. w B., będąc przedstawicielem firmy (...) SA działając wspólnie i w porozumieniu z H. B., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez H. B. w postaci pieniędzy w kwocie 4200 zł doprowadził firmę (...) SA do niekorzystnego rozporządzania kwotą pożyczki w kwocie 4200, wprowadzając (...) SA w błąd co do sytuacji finansowej M. C. będącej pożyczkobiorcą, zatajając to, że jest ona osobą niepełnosprawną, niezdolną do wykonywania pracy zarobkowej wskazując, że osiąga dochód w kwocie 2000 zł z wynagrodzenia osiągniętego z tytułu zatrudnienia jako opiekunka na terenie Niemiec i przedkładając wniosek o udzielenie i umowę pożyczki numer (...) z podrobionymi przez H. B. podpisami M. C. czym działał na szkodę (...) S.A.

to jest o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Prudniku VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w G. wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015 roku sygn. akt VII K 253/14:

I. uznał oskarżonego S. W. za winnego tego, że w dniu 13 marca 2008r. w B., będąc przedstawicielem firmy (...) SA jako osoba uprawniona do wystawienia dokumentu umowy pożyczki poświadczyła w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne tj. sytuacji finansowej M. C. będącej pożyczkobiorcą, zatajając to, że jest ona osobą niepełnosprawną umyślowo i wskazując, że osiąga dochód w kwocie 2000 zł z wynagrodzenia osiąganego z tytułu zatrudnienia jako opiekunka na terenie Niemiec oraz poświadczyła własnoręczność jej podpisów na wniosku o udzielenie pożyczki i umowie pożyczki numer (...), które zostały podrobione przez H. B. stanowiącego występki z art. 271 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 271 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

II. uznał oskarżonego S. W. za winnego tego, że w dniu 23 lipca 2009r. w B., będąc przedstawicielem firmy (...) SA jako osoba uprawniona do wystawienia dokumentu umowy pożyczki poświadczyła w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne tj. sytuacji finansowej M. C. będącej pożyczkobiorcą, zatajając to, że jest ona osobą niepełnosprawną umyślowo i wskazując, że osiąga dochód w kwocie 2000 zł z wynagrodzenia osiąganego z tytułu zatrudnienia jako opiekunka na terenie Niemiec oraz poświadczyła własnoręczność jej podpisów na wniosku o udzielenie pożyczki i umowie pożyczki numer (...), które zostały podrobione przez H. B., stanowiącego występki z art. 271 § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 271 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

III. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar jednostkowych wymierzył oskarżonemu S. W. karę łączną 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności,

IV. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu S. W. na okres próby lat 2 (dwóch),

V. na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodów rzeczowych w postaci umowy pożyczki numer (...) oraz umowy pożyczki numer (...) zapisanych w wykazie dowodów rzeczowych numer I/130/14 na karcie 56 akt,

VI. na podstawie art. 626 k.p.k. i art. 2 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu części wydatków, obciążając wydatkami w pozostałym zakresie Skarb Państwa oraz obciążył go opłatą sądową w kwocie 120 zł (sto dwadzieścia złotych).

Powyższy wyrok w całości zaskarżył obrońca oskarżonego S. W., zarzucając na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. rażąco obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 271 § 1 k.k. stanowiącego podstawę prawną odpowiedzialności karnej oskarżonego, poprzez błędną wykładnię znamion indywidualizujących podmiot przestępstwa fałszerstwa intelektualnego tam opisanego oraz znamion odnoszących się do strony przedmiotowej tegoż przestępstwa i nietrafne uznanie na tej podstawie – wbrew ugruntowanemu pogładowi doktryny i orzecznictwa – iż oskarżony, występując w imieniu strony stosunku cywilnoprawnego działaniem swym zrealizował znamiona zarzuconego mu przestępstwa.

Podnosząc powyższy zarzut obrońca oskarżonego wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od przypisanego mu czynu,

ewentualnie, z ostrożności procesowej także o:

- uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego zasługuje na uwzględnienie. Sąd I instancji błędnie przyjął, że oskarżony „S. W. niewątpliwie wyczerpał znamiona zarzucanego mu czynu z art. 271 § 1 k.k., bowiem będąc przedstawicielem firmy (...) S.A. jako osoba zobowiązana do wystawienia dokumentu umowy pożyczki, poświadczył w nim nieprawdę, co do sytuacji finansowej M. C. będącej pożyczkobiorcą, o której wiedział, że jest osobą niepełnosprawną i nie potrafi się podpisać, czy też nie jest w stanie podjąć zatrudnienia jako opiekunka” (s. 8 uzasadnienia wyroku). Zajmując takie stanowisko sąd meriti w ogóle jego nie uzasadnił.

Należy zatem wyjaśnić, że przepis art. 271 § 1 k.k. penalizuje odpowiedzialność prawnokarną sprawcy fałszu intelektualnego. Strona przedmiotowa tego przestępstwa obejmuje wystawienie dokumentu, w którym została poświadczona nieprawda, zatem zawarta w nim treść jest niezgodna z rzeczywistym stanem. W judykaturze jest ukształtowane jednolite stanowisko, że przestępstwo z art. 271 § 1 k.k. polega na poświadczeniu nieprawdy co do okoliczności mającej znaczenie prawne w autentycznym dokumencie wystawionym przez osobę składającą takie oświadczenie przez potwierdzenie okoliczności, które w ogóle nie miały miejsca lub też ich przeinaczenie lub zatajenie. Wystawienie dokumentu, o którym mowa w art. 271 § 1 k.k. nie może być utożsamiane wyłącznie z jego sporządzeniem (zob. wyrok S.N. z dnia 25.11.2014 r. WA 24/04, OSNwSK 2004, poz. 2206, postanowienie S.N. z dnia 08.11.2002r., II KKN 139/01. L.; wyrok S.N. z dnia 14.05.1999 r., IV KKN 141/96- niepublikowane).

Niezależnie od powyższego należy także wyjaśnić, że przestępstwo z art. 271 § 1 k.k. jest traktowane w doktrynie (zob. A. Marek w: A. Marek, S. Waltoś: Podstawy prawa i procesu karnego. Warszawa 2002, s. 66) jako przestępstwo indywidualne właściwe, które znamionuje się tym, że indywidualne cechy (właściwości) podmiotu są warunkiem przestępności czynu. Na tle przepisu art. 271 § 1 k.k. w judykaturze jest ukształtowane jednolite stanowisko, że jego podmiotem może być funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu. Określone w przepisie art. 271 § 1 k.k. uprawnienie „innej osoby” winno stanowić uzupełnienie kompetencji funkcjonariusza publicznego i nie może być utożsamiane z ogólną kompetencją do udziału w obrocie prawnym, dokument zaś przez tę osobę wystawiony ma zawierać w swojej treści oświadczenie, któremu przysługuje cecha zaufania publicznego, a w związku z tym domniemanie prawdziwości. Nie stanowi natomiast wystawienia dokumentu z poświadczeniem w nim nieprawdy, w rozumieniu art. 271 § 1 k.k. samo zawarcie umowy cywilnoprawnej przez osoby upoważnione do działania w imieniu stron transakcji, z podaniem w jej treści nieprawdziwych okoliczności dotyczących kontraktu. Strona stosunku cywilnoprawnego nie może być bowiem sprawcą przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. w zakresie sporządzonym przez nią dokumentu odnoszącym się do zawarcia umowy, zmiany lub ustania tego stosunku (zob. wyrok S.N. z dnia 13.11.2008 r., IV KK 373/08. Lex 468649; wyrok S.N. z dnia 16.12.2010r., IV KK 379/10. OSNwSK 2010/1/2565, Biuletyn Prawa Karnego 2010/11/10; wyrok S.N. z dnia 11.07.2006 r., III KK 463/05. Lex 193024; wyrok S.N. z dnia 09.05.2002 r., V KKN 323/99. OSNKW 2002, z. 9-10, poz. 71; wyrok S.N. z dnia 23.02.2012r., III KK 375/11. OSNKW 2012, z. 6, poz. 64). Z dotychczasowych wywodów wynika, iż przedmiotem penalizacji w art. 271 § 1 k.k. nie jest w ogóle „poświadczenie nieprawdy co do okoliczności mającej znaczenie prawne”, ale tylko takie poświadczenie nieprawdy, które jest dokonane przez funkcjonariusza publicznego lub inną osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu. Nie jest dokumentem taki dokument, który nie jest „wystawiany”, lecz jedynie, jako umowy cywilnoprawne „zawierany” (zob. wyrok S.N. z dnia 03.12.1997 r., V KKN 323/99. OSN „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 4, poz. 6). Chodzi zatem o poświadczenie nieprawdy jedynie w dokumencie i tylko takim, który wystawiono, gdy jego wystawcą był funkcjonariusz publiczny, albo inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu.

Transponując powyższe wywody na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że oskarżony jako przedstawiciel firmy (...) S.A.” nie był „inną osobą” w rozumieniu art. 271 § 1 k.k. uprawnioną do wystawienia dokumentu i takiego dokumentu w rozumieniu wyżej powołanego przepisu nie wystawił. Samo zawarcie (podpisanie umowy cywilnoprawnej pożyczki przez osoby uprawnione do działania w imieniu stron z podaniem w jej treści niektórych nieprawdziwych okoliczności) nie stanowi wystawienia dokumentu z poświadczeniem w nim nieprawdy w rozumieniu art. 271 § 1 k.k.. To w konsekwencji oznacza, iż oskarżony nie może być podmiotem przestępstwa określonego w art. 271 § 1 k.k.

Z tych powodów sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok i uniewinnił oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu z art. 271 § 1 k.k.

Niezależnie od powyższego zwrócić trzeba uwagę, iż w przedmiotowej sprawie została wniesiona tylko apelacja obrońcy oskarżonego, która, ze względu na kierunek środka odwoławczego, ograniczała zakres kognicji sądu odwoławczego. Również przepis art. 455 k.p.k. stanowiący bezwzględną przyczynę odwoławczą nie mógł być w tej sprawie zastosowany. Zważyć bowiem należy, iż przepis art. 455 k.p.k. upoważnia sąd ad quem jedynie do poprawienia błędnej kwalifikacji czynu. W świetle wykładni gramatycznej wymienionego wyżej przepisu chodzi o poprawienie kwalifikacji błędnej, nie zaś o jej zmianę, gdyż może to nastąpić tylko wtedy, gdy ustalenia faktyczne są prawidłowe, a zostały one jedynie wadliwie zakwalifikowane od strony prawnej przez sąd merytoryczny. Istotą poprawienia kwalifikacji prawnej czynu jest jednak zawsze istnienie przestępności czynu. Oznacza to, że zachowanie sprawcy pozostaje nadal czynem zabronionym przez prawo, a sąd odwoławczy dokonuje tylko prawidłowej subsumpcji tego zachowania pod właściwy przepis prawa materialnego. Przy czym, co istotne, gdy środek odwoławczy wniesiono jedynie na korzyść oskarżonego, tak jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie, to sąd ad quem może to uczynić tylko na jego korzyść (arg. a contrario ex art. 455 zd. 2 k.p.k.).

Jeżeli natomiast sąd odwoławczy dostrzeża, iż ustalenia faktyczne poczynione przez sąd meriti, mimo wydania przezeń wyroku skazującego, nie wskazują na wszystkie wymagane przez prawo karne materialne znamiona podmiotowe i przedmiotowe określonego przestępstwa, a tak jest właśnie w przedmiotowej sprawie, w której oskarżony nie może być podmiotem przestępstwa z art. 271 § 1 k.k., to mając na uwadze kierunek środka odwoławczego i związany z nim bezpośredni zakaz reformationis in peius (art. 434 k.p.k.), a także, w razie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, pośredni zakaz reformationis in peius (art. 443 k.p.k.), powinien uniewinnić oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu, jako że wadliwy wyrok sądu I instancji ostać się nie może, jego uchylenie zaś i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania nie może w konsekwencji prowadzić do poczynienia niekorzystnych ustaleń faktycznych dla oskarżonego, ze względu na treść art. 443 k.p.k., a w rezultacie do przypisania oskarżonemu przestępstwa kwalifikowanego z innego przepisu (zob. także: postanowienie S.N. z dnia 26.05.2004 r., V KK 4/04. OSNKW 2004/6/66).

Z przytoczonych względów sąd odwoławczy – na podstawie art. 437 § 1 i § 2 k.p.k. i art. 456 k.p.k. – orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu za postępowanie odwoławcze uzasadnia przepis art. 632 pkt 2 k.p.k.